

Ce facem când discriminarea se integrează în lumea copiilor

(Parte din campania antidiscriminare, proiect Incluziune Socială în Teritoriul GAL Napoca Porolissum)

De cele mai multe ori nu găsim momentul să vorbim despre discriminare atunci când vine vorba de educația copiilor noștri. Deși știm cu toții cât de fragili, influențabili și vulnerabili sunt copii, îi includem mult prea rar în discuții serioase cu privire la discriminare. Studiile arată că o întrebare simplă cum ar fi *Există discriminare în școala dumneavoastră?* este expedită rapid de către cadrele didactice și mai apoi despre părinți. Răspunsurile sunt evazive, iar realitatea este că ne ferim să spunem adevărul cu privire la acest subiect: probabil undeva există discriminare, însă nu la noi, nu în ograda noastră, aici lucrurile arată bine, suntem o comunitate funcțională și deschisă.

Dincolo de această barieră de comunicare sunt cei mici, unde prima problemă este că, deși conștienți de situația în care se află, copiii nu sunt încurajați să vorbească despre ceea ce li se întâmplă. Și astfel înțelegem cum “copiii au modul lor unic de a înțelege și de a simți lucrurile diferite care le marchează existența.” Astfel, adevărul e la mijloc, dar esența problemei este că tot adevărul rămâne blocat între două căi de comunicare ce nu se întâlnesc din cauza intenției adulților de a evita chestiuni ce au potențialul de a strica armonia colectivă și generală de *bine*. O comunitate, indiferent de amploarea ei, care se fundamentează pe eroare în ceea ce privește conștiința colectivă este predispusă la eșec și devine vulnerabilă din punct de vedere socio-politic. Mai simplu spus, atunci când lucrurilor nu li se spune pe nume și adevărul este mușamalizat în interiorul unor intenții aparent bune, orice colectiv devine expus. Un eventual eveniment major care ar lovi o astfel de comunitate ar destabiliza-o mult mai pregnant decât dacă același lucru s-ar întâmpla într-un colectiv în care atmosfera este deschisă și problemele sunt rezolvate imediat ce apar.

Întorcându-ne la copii și la poziția lor în problema discriminării, Consiliul European ne oferă informația la rece și aceasta arată cam așa: “Discriminarea înseamnă tratamentul inegal în cadrul categoriilor diferite de oameni, atunci când acest tratament nu se poate justifica pe baza unor criterii obiective sau rezonabile. Copiii sunt mai vulnerabili în fața discriminării față de adulți și sunt adesea dezavantajați în termeni de putere socială. Copiii experimentează discriminarea atât individual, cât și la nivel colectiv, pe mai multe planuri, cum ar fi naționalitatea, etnia sau originea socială, gen, limbă, religie, dizabilitate, orientare sexuală sau alt status.” Fără intenția de a ne repeta, trebuie să subliniem faptul că orice adult implicat în această dinamică este totodată și cheia rezolvării unor eventuale conflicte. Un adult care are capacitatea de a discerne binele de rău și dreptatea de nedreptate poate creeze o relație sănătoasă cu copilul, fie că este părinte, formator sau implicat în mod diferit.

Conexe fenomenului de discriminare sunt și anumite chestiuni ce țin de relația cauză-efect. Stabilind cauza ca fiind discriminarea, vom regăsi în preajma ei abuzuri de putere, situații de bullying și în ultimă instanță acte mai mult sau mai puțin majore de violență. Luând exemplul unei clase de copii, relațiile ce se nasc între indivizi pot da naștere unor probleme ce planează deasupra armoniei colective. Copiii

considerați mai slabi din punct de vedere psihologic sau fizic pot fi marginalizați, în timp ce elevii favorizați în mod vizibil de către cadrele didactice pot suferi de bullying și în ultimă instanță cu toții pot fi predispuși unor traume pe termen lung. “În unele cazuri, cei mai mici dintre copii sunt subevaluați și acest lucru se reproduce în școală și poate fi observat în general în societate, unde punctul de vedere al copiilor este exclus.” Totuși, “aceste forme de discriminare pot fi deopotrivă intenționate sau fără intenție, iar rezultatul celei din urmă poate fi aparent neutru în practică însă duce la efecte ale discriminării.” Așadar, fie că discriminarea este vizibilă și imediat condamabilă, fie că ea acționează pe ascuns, rezultatele sunt la fel de grave pentru sănătatea mentală (și uneori chiar fizică) a celor mici, aflați într-un proces activ de formare și dezvoltare.

Chiar dacă practicile antidiscriminare din România par departe de a fi rezonabile și prezente, în special pentru că proiectul Incluziune Socială în Teritoriul GAL Napoca Porolissum se adresează comunităților rurale, asta nu înseamnă că nu putem fi pe calea cea bună. Factorii care se adaugă acestui fenomen negativ în mediul rural sunt adesea sărăcia, șansa inegală la educație și lipsa acesteia din urmă împreună cu eventualul abandon școlar la vârste fragede. Situația este perfect repetabilă, generațiile de părinți ce nu au avut parte de o educație completă (inclusiv cea în familie) sunt predispuse să își crească copiii în același fel în care ei au fost crescuți. În ceea ce privește școala, locul în care copiii își petrec majoritatea timpului pe parcursul unei zile, acest colectiv paralel celui de acasă trebuie să se îmbine cu educația din familie. Atâta timp cât aceste două sfere se completează, copilul se va simți liber să se exprime și va avea parte de o lume proprie stabilă și echilibrată. “Copiii exprimă obiceiurile, informațiile și valorile pe care le-au dobândit și le dețin pe parcursul experienței lor personale și școlare. Experiențele create în medii pline de judecăți tind să le influențeze comportamentul și asta se întâmplă deoarece ei reproduc expresii și acțiuni discriminatorii și este de la sine înțeles că vor spune ce au observat și unde.”

Așadar, primul gest cu care putem porni în lupta împotriva discriminării este deschiderea față de această realitate, recunoașterea semnelor și îndepărtarea intențiilor individuale sau colective de a ascunde acest fenomen. Violența începe acolo unde problemele ce privesc discriminarea iau o amploare imposibil de controlat odată ce crește până la limita maximă a adevărilor puse deoparte.

Dacă ești parte dintr-o comunitate și vezi semnele discriminării sau ești activ implicat într-o situație de această natură, apelează la cei care sunt capabili să te ajute! Nu tace, vorbește cu cei mici despre discriminare și ascultă-i atunci când au o problemă! Fii parte din schimbarea pe care ne-o dorim și haide să muncim împreună pentru o lume mai bună!

Georgia Moraru

Expert Comunicare – Asociația GAL Napoca Porolissum

Proiect: Incluziune Socială în Teritoriul GAL Napoca Porolissum, finanțat de UE prin Programul Operațional Capital Uman (POCU axa 5.2.)

Surse:

1. *Consultation on Discrimination in Early Childhood Education: A Study from the perspective of the community education in schools in Brazil, Peru and Colombia (Regional Report)*, editat de Campaña Latinoamericana por el Derecho a la Educación.
2. *Little Angels: an international legal perspective on child discrimination*, Anne-Marie Mooney Cotter, British Library Cataloguing in Publication Data, 2012.
3. *Intersectional Discrimination Against Children: Discrimination Against Romani Children and Anti-Discrimination Measures to Address Child Trafficking*, Camilla Ida Ravnbol, June 2009, United Nations Children's Fund (UNICEF)
4. <https://www.coe.int/en/web/children/anti-discrimination>